Zakonodavni prijedlozi Europske komisije vezani uz Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2028.-2034. i njihov utjecaj na daljnje funkcioniranje pristupa LEADER-CLLD

PREDLOŽENE IZMJENE (amandmani)

Ažurirano, veljača 2026.

U srpnju 2025. Europska komisija objavila je svoje prijedloge propisa za Višegodišnji financijski okvir 2028.-2035. Nakon pažljive analize dokumenata, ELARD je predložio nekoliko izmjena i dopuna. Doista, kako su trenutno sastavljeni, npr. prijedlozi Komisije riskiraju ograničavanje LEADER-a samo na poljoprivredno stanovništvo, marginalizirajući općine, nevladine organizacije, mala i srednja poduzeća i lokalno stanovništvo. Ipak, više od 90% ruralnih stanovnika nisu poljoprivrednici. To je suprotno samoj DNK LEADER-CLLD-a, koji se temelji na širokim lokalnim partnerstvima i aktivnom sudjelovanju različitih ruralnih aktera. U tom kontekstu ističemo sljedeća specifična pitanja i predlažemo sljedeća rješenja u nacrtima propisa.

Br.	Prijedlog Europske komisije	ELARD-ov prijedlog (izmjene u originalnom su tekstu su u bold-u)	Pojašnjenje
U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za razdoblje 2028. – 2034. i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 i Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 **- dalje „Uredba o Fondu"** *(Napomena: Korekcija/Corrigendum od 28.07.2025. na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na EUR-Lex, gdje je i HR prijevod Uredbe; izraz koji se još koristi u regulative je "Uredba o NRP" ili "NRP Uredba")*			
1.	**Članak 10 (2)** 2.Financijska omotnica raspodjeljuje se kako slijedi: (a) u skladu s Prilogom I. [ključ za raspodjelu] NRP planovima iz glave III. dodjeljuje se 782 879 000 000 EUR, od čega: (I) najmanje 217 798 000 000 EUR za slabije razvijene regije utvrđivanjem najnižih iznosa po državi članici na temelju metodologije utvrđene u Prilogu II.; (II) najmanje 295 700 000 000 EUR za intervencije u okviru ZPP-a iz članka 35. stavka 1. [vrste potpore], stavka 1. točaka od (a) do (k) i točke (r) te stavka 10. i za intervencije navedene u članku 35. stavku 11.; (III) najmanje 34 215 510 000 EUR kako slijedi: 11 975 428 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za azil, migracije i integraciju za razdoblje 2028. – 2034.], 15 396 750 000 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za schengensko područje, europsko integrirano upravljanje granicama i zajedničku viznu politiku za razdoblje 2028. – 2034.] i 6 843 331 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za unutarnju sigurnost za razdoblje 2028. – 2034.] za ciljeve utvrđene u članku 3. tih uredaba;…	**Članak 10 (2)** 2.Financijska omotnica raspodjeljuje se kako slijedi: (a) u skladu s Prilogom I. [ključ za raspodjelu] NRP planovima iz glave III. dodjeljuje se 782 879 000 000 EUR, od čega: (I) najmanje 217 798 000 000 EUR za slabije razvijene regije utvrđivanjem najnižih iznosa po državi članici na temelju metodologije utvrđene u Prilogu II.; **(II) najmanje 234 863 700 000 EUR za razvoj ruralnih područja i zajednica na temelju metodologije utvrđene u Prilogu XX. od čega se najmanje 30 % namijeno za inicijative lokalnog razvoja vođenog zajednicom, uključujući LEADER-CLLD, i druge oblike lokalne suradnje, u skladu s načelima utvrđenima u Prilogu XX.** **(III)** najmanje 295 700 000 000 EUR za intervencije u okviru ZPP-a iz članka 35. stavka 1. [vrste potpore], stavka 1. točaka od (a) do (k) i točke (r) te stavka 10. i za intervencije navedene u članku 35. stavku 11.; **(IV)** najmanje 34 215 510 000 EUR kako slijedi: 11 975 428 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za azil, migracije i integraciju za razdoblje 2028. – 2034.], 15 396 750 000 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe	„Vizija za poljoprivredu i hranu" Europske komisije postavlja jasnu ambiciju: osigurati da ruralna područja diljem EU-a budu živahna, prosperitetna i otporna, doprinoseći sigurnosti hrane, održivosti okoliša i socijalnoj koheziji. Ostvarenje ove vizije zahtijeva više od izjava o politici – zahtijeva snažnu financijsku obvezu unutar Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO). Bez namjenskog minimalnog izdvajanja (alokacije) za LEADER-CLLD u proračunu EU-a, postoji značajan rizik da će se resursi preusmjeriti s pristupa vođenih zajednicom koji su se pokazali ključnima za ruralni razvoj, socijalnu uključenost i upravljanje na više razina. Konsolidacija instrumenata u jedan fond, kako je predloženo za razdoblje 2028.-2034., dodatno povećava taj rizik, potencijalno marginalizirajući LEADER-CLLD u nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima (NRP) država članica. „Vizija za poljoprivredu i hranu" naglašava da ruralna područja moraju biti osnažena za inovacije, diverzifikaciju i izgradnju lokalnih kapaciteta. To se može postići samo ako lokalne akcijske grupe/skupine (LAG-ovi) i ruralne zajednice imaju predvidljivo i dovoljno financiranje za provedbu integriranih razvojnih strategija. Jamčenje minimalnog postotka proračuna EU za LEADER-CLLD

		(EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za schengensko područje, europsko integrirano upravljanje granicama i zajedničku viznu politiku za razdoblje 2028. – 2034.] i 6 843 331 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za unutarnju sigurnost za razdoblje 2028. – 2034.] za ciljeve utvrđene u članku 3. tih uredaba;…	stoga nije samo tehnički detalj - to je preduvjet za ostvarenje vizije EU o prosperitetnim ruralnim područjima. Ukratko, kako bi se osiguralo da ruralna područja mogu u potpunosti doprinijeti dugoročnim ciljevima EU i ostati atraktivna mjesta za život i rad, VFO mora jamčiti odgovarajuću razinu financiranja za LEADER-CLLD. To će omogućiti ruralnim zajednicama da pokreću vlastiti razvoj, potiču inovacije i grade otpornost u skladu sa strateškim prioritetima navedenim u „Viziji za poljoprivredu i hranu“. Ovaj broj odgovara 30% NRPP-ova. Molimo da se 30% ovog namijenjenog iznosa za Ruralni cilj namijeni inicijativama lokalnog razvoja vođenim zajednicom, uključujući LEADER-CLLD, Pametna sela i druge oblike lokalne suradnje.
2.	**Članak 22 (2) (h) (I)** promicanju korištenja intervencija suradnje iz članka 74. [intervencije suradnje], uključujući integrirana teritorijalna ulaganja u gradove, urbana, ruralna i obalna područja, lokalni razvoj pod vodstvom zajednice ili druge teritorijalne strategije, uključujući strategije pravedne tranzicije i pametne specijalizacije, kao i LEADER kako je navedeno u članku 77. [LEADER];	**Članak 22 (2) (h) (I)** promicanju korištenja intervencija suradnje iz članka 74. [intervencije suradnje], uključujući integrirana teritorijalna ulaganja u gradove, urbana, ruralna i obalna područja, lokalni razvoj pod vodstvom zajednice ili druge teritorijalne strategije, uključujući strategije pravedne tranzicije i pametne specijalizacije, ~~kao i LEADER kako je navedeno u članku 77. [LEADER];~~	Odredbe članaka 74., 76. i 77. Uredbe o Fondu strukturirane su na takav način da je teško točno razumjeti kako Komisija želi regulirati funkcioniranje LAG-a u sljedećem razdoblju. Članak 74(1) Uredbe o Fondu predviđa da države članice mogu pružiti potporu suradnji u područjima navedenim u tom stavku. U točki b, “lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, uključujući LEADER i druge građanske inicijative” naznačen je kao jedno od tih „područja“. U skladu sa stavkom 2. ovog članka, suradnja iz stavka 1. (tj. CLLD i LEADER) trebala bi uključivati najmanje dva aktera, a sama suradnja trebala bi doprinijeti postizanju jednog od specifičnih ciljeva navedenih u članku 3. ove Uredbe. Članak 74(1) Uredbe o Fondu može sugerirati da je LEADER vrsta ili metoda provedbe CLLD-a (kao što je do sada bio slučaj, gdje se pojam LEADER koristio u kontekstu instrumenta CLLD u okviru ZPP-a). U međuvremenu, sljedeći članci mogu sugerirati da su CLLD

			i LEADER odvojeni instrumenti (tj. da LEADER nije naziv pod kojim CLLD djeluje unutar ZPP-a). Članak 76. Uredbe o Fondu posvećen je CLLD-u, dok se članak 77. ove Uredbe primjenjuje samo na LEADER – to je vidljivo iz naslova oba članka i iz činjenice da se članak 77.(1) izričito odnosi samo na instrument LEADER na koji se poziva članak 18. Uredbe o provedbi ZPP-a. Istovremeno, te dvije odredbe su konstruirane na način da ne mora nužno proizlaziti da između njih postoji veza da je članak 77. specifikacija ili nastavak onoga što je uređeno člankom 76. ili da članak 77. propisuje posebne zahtjeve za CLLD koji se provodi u okviru ZPP-a. Treba napomenuti da i članak 22(2)(h)(I) Uredbe o Fondu, u kojem se opisuju zahtjevi za Plan, navodi da bi on trebao „djelotvorno pridonijeti; promicanju korištenja intervencija suradnje iz članka 74. [intervencije suradnje], uključujući (...) lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (...) i LEADER kako je navedeno u članku 77.;" što sugerira da su CLLD i LEADER, uostalom, dva različita instrumenta. Odnos između CLLD-a i LEADER-a, a posebno između članaka 76. i 77. Uredbe o Fondu, potrebno je razjasniti u kasnijoj fazi zakonodavnog rada. To je važno kako bi se utvrdilo koje zahtjeve zakonodavac EU postavlja za instrument LEADER: razlikuju li se oni od onih koji se odnose na CLLD ili je, kao što je bio slučaj u prethodnoj perspektivi, LEADER samo izraz za CLLD proveden u okviru ZPP-a. ***Ovo objašnjenje odnosi se I na točku br. 6.***

3.	**Članak 76 (3)** 3. Pri pripremi i provedbi lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice sljedeće zadaće obavljaju isključivo lokalne akcijske skupine: (a) pripremu strategije lokalnog razvoja; (b) jačanje kapaciteta lokalnih dionika za razvoj i provedbu operacija; (c) izrađivanje nediskriminirajućeg i transparentnog postupka odabira i kriterija za odabir kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da nijedna interesna skupina zasebno ne kontrolira odluke o odabiru; (d) odabir operacija; (e) praćenje napretka u ostvarenju ciljeva i procjena provedbe strategije; (f) komuniciranje o strategiji lokalnog razvoja i ulozi Unije u njezinoj potpori.	**Članak 76 (3)** 3. Pri pripremi i provedbi lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice sljedeće zadaće obavljaju isključivo lokalne akcijske skupine: (a) pripremu strategije lokalnog razvoja; (b) jačanje kapaciteta lokalnih dionika za razvoj i provedbu operacija; (c) izrađivanje nediskriminirajućeg i transparentnog postupka odabira i kriterija za odabir kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da nijedna interesna skupina zasebno ne kontrolira odluke o odabiru; (d) **pripremanje i objavljivanje poziva na podnošenje prijedloga**, odabir operacija **i utvrđivanje iznosa potpore te podnošenje prijedloga tijelu nadležnom za završnu provjeru prihvatljivosti prije odobrenja**; (e) praćenje napretka u ostvarenju ciljeva i procjena provedbe strategije; (f) komuniciranje o strategiji lokalnog razvoja i ulozi Unije u njezinoj potpori.	Ove odredbe **razlikuju se od članka 33(3) Uredbe 2021/1060, koji trenutno definira zadatke dodijeljene isključivo LAG-ovima**. Predložena Uredba o Fondu ne spominje, među budućim nadležnostima LAG-a, "*pripremanje i objavljivanje poziva na podnošenje prijedloga*", kao ni "*odabir operacija i utvrđuju iznosa potpore te podnošenje prijedloga tijelu nadležnom za završnu provjeru prihvatljivosti prije odobrenja*", kako je navedeno u članku 33. **Stoga predložene uredbe lišavaju LAG-ove važnih nadležnosti** koje su ključne za njihove stvarne zadatke i opći cilj pristupa LEADER-CLLD.

4.	**Članak 77** *Potpora u okviru inicijative LEADER* 1. Potpora koja se pruža u okviru inicijative LEADER iz članka 18. Uredbe (EU) 202X/XXXX [Uredba o ZPP-u] mora biti u skladu sa sljedećim zahtjevima: (a) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova obvezna je za troškove operacija lokalnih akcijskih skupina inicijative LEADER; (b) potpora za projekte koji se provode u skladu sa strategijama lokalnog razvoja inicijative LEADER koja ne premašuje 20 000 EUR pruža se u obliku jednokratnih iznosa i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (c) potpora pokretanju ruralnih start-up poduzeća za nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima može se pružiti u obliku jednokratnih iznosa do najviše 100 000 EUR i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (d) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova potiče se za projekte provedene u sklopu strategija lokalnog razvoja inicijative LEADER. 2. Potporom koja se pruža na temelju ovog članka mogu se pokriti troškovi pripreme strategija lokalnog razvoja ili troškovi provedenih operacija ili njihova kombinacija. Države članice osiguravaju da su troškovi operacija u skladu sa zahtjevima za relevantne vrste intervencija utvrđenima u ovoj Uredbi.	**Članak 77** *Potpora u okviru lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice* 1. Potpora koja se pruža u okviru **lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice** mora biti u skladu sa sljedećim zahtjevima: (a) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova obvezna je za troškove operacija **LEADER/CLLD** lokalnih akcijskih skupina; (b) potpora za projekte koji se provode u skladu sa strategijama lokalnog razvoja inicijative LEADER koja ne premašuje 20 000 EUR pruža se u obliku jednokratnih iznosa i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (c) potpora pokretanju ruralnih start-up poduzeća za nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima može se pružiti u obliku jednokratnih iznosa do najviše 100 000 EUR i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (d) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova potiče se za projekte provedene u sklopu strategija lokalnog razvoja inicijative **LEADER/CLLD**. 2. Potporom koja se pruža na temelju ovog članka mogu se pokriti troškovi pripreme strategija lokalnog razvoja ili troškovi provedenih operacija ili njihova kombinacija. Države članice osiguravaju da su troškovi operacija u skladu sa zahtjevima za relevantne vrste intervencija utvrđenima u ovoj Uredbi.	Članak 77. Uredbe o Fondu uvodi obvezne pojednostavljene opcije troškova (SCO) i paušalne iznose za male projekte, ali nije jasno primjenjuju li se oni samo na LEADER (ZPP) ili i na CLLD financiran s više fondova. Bez pojašnjenja, LAG-ovi financirani s više fondova suočili bi se s dvostrukim pravilnicima.

5.	**Članak 22.2** *Zahtjevi za NRP plan* 2. NRP planom: […] (c) navesti popis i opis mjera grupiranih u poglavlja, uključujući opće i specifične ciljeve koje se svakim od njih prije svega nastoji ostvariti te popis predviđenih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti, s okvirnim datumom njihova dovršetka tijekom programskog razdoblja, uključujući dodatne mjere i povezane ključne etape i ciljne vrijednosti ako predmetna država članica zatraži potporu u obliku zajma. [...]	**Članak 22.2** *Zahtjevi za NRP plan* (c**) detaljno opisati kako će se provoditi integrirane teritorijalne inicijative u skladu s člankom 10. U nedostatku regionalnih poglavlja, država članica mora u svoj Nacionalni i regionalni partnerski plan uključiti barem jedno teritorijalno poglavlje povezano s dimenzijom teritorijalne inicijative i lokalne suradnje 01, 02 i 03 (Integrirani teritorijalni i urbani razvoj; LEADER - Lokalni razvoj vođen zajednicom (CLLD); Ostali teritorijalni alati) i koje se bavi specifičnim potrebama i potencijalima teritorijalnog razvoja.** **Teritorijalno poglavlje osmišljava se i provodi zajednički s nadležnim regionalnim i lokalnim vlastima, u skladu s načelima partnerstva, višerazinskog upravljanja i supsidijarnosti. Njegova priprema i provedba moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenim u članku XXX. „Procjena višerazinskog upravljanja“, osiguravajući rano, smisleno i strukturirano uključivanje teritorijalnih partnera.** **[...]**	Slijedeći primjer Odbora regija u vezi s tim, tražimo od NRPP-ova da detaljno opišu integrirane teritorijalne inicijative i da uspostave teritorijalna poglavlja tamo gdje nedostaju regionalna poglavlja, kako bi se osiguralo da se sredstva EU-a koriste na način koji odražava lokalne potrebe i potencijale. Izričitim povezivanjem financiranja s LEADER-om - Lokalnim razvojem vođenim zajednicom (CLLD) i drugim teritorijalnim alatima, uredba bi ojačala načelo teritorijalne kohezije i potaknula participativne pristupe ruralnom i lokalnom razvoju odozdo prema gore. Ova bi odredba jamčila da se teritorijalne inicijative zajednički osmišljavaju i provode s regionalnim i lokalnim vlastima, u skladu s načelima partnerstva, višerazinskog upravljanja i supsidijarnosti, te da je rano i smisleno uključivanje lokalnih aktera strukturno ugrađeno u planiranje i provedbu.

U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
o utvrđivanju uvjeta za provedbu potpore Unije zajedničkoj poljoprivrednoj politici za razdoblje od 2028. do 2034.
- dalje "ZPP Uredba"

(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na EUR-Lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)

6.	**Članak 18** 1. Države članice pružaju potporu LEADER-u radi pripreme i provedbe strategija lokalnog razvoja u okviru LEADER-a u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 76. Uredbe (EU) […] [NRP] i kako je dodatno utvrđeno u njihovim nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima. 2. Države članice podupiru LEADER barem na ruralnim područjima u posebnom nepovoljnom položaju, koji države članice definiraju u nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima. 3. Države članice putem LEADER-a pružaju potporu projektima koje provode lokalne akcijske skupine i koji uključuju start-up poduzeća, kapacitet za dodanu vrijednost u preradi, diversifikaciju poljoprivrednih djelatnosti, uključujući agroturizam, izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda i inovacije. 4. Potpora koja se pruža putem LEADER-a usmjerena je na područja ruralnog razvoja s dodanom vrijednošću za poljoprivrednike i posjednike šuma, kao što su socijalna, okolišna, digitalna i gospodarska preobrazba ruralnih područja, poboljšanje dobrobiti stanovnika ruralnih područja i jačanje društvenog kapitala.	**Članak 18 (3) i (4)** 1. **„LEADER" znači lokalni razvoj pod vodstvom zajednice iz članka 76. Uredbe (EU) […] [NRP].** 2. Države članice pružaju potporu LEADER-u radi pripreme i provedbe strategija lokalnog razvoja u okviru LEADER-a u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 76. Uredbe (EU) […] [NRP] i kako je dodatno utvrđeno u njihovim nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima. 3. Države članice putem LEADER-a pružaju potporu projektima koji se provode **u okviru strategija lokalnog razvoja**, uključuju start-up-ove i **razvoj lokalnih poduzeća,** kapacitet za dodanu vrijednost u preradi, diversifikaciju poljoprivrednih djelatnosti, uključujući agroturizam, izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda i inovacije, **kao i ulaganja u lokalnu infrastrukturu i usluge usmjerene na poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima.** 4. Potpora koja se pruža putem LEADER-a usmjerena je na područja ruralnog razvoja s dodanom vrijednošću za poljoprivrednike i posjednike šuma **i druge ruralne stanovnike**, kao što su socijalna, okolišna, digitalna i gospodarska preobrazba ruralnih područja, **poboljšanje kvalitete života**, jačanje društvenog kapitala, **kulturne i inicijative mladih.**	Osim pitanja korisnika, opseg LEADER-a kako je uokviren u predloženoj Uredbi o ZPP-u, znatno je uži nego u trenutnom razdoblju. Dok Uredba o Fondu (čl. 75. i 76.) zadržava metodu LEADER-CLLD i definira isključive zadatke LAG-ova, članak 18. Uredbe o ZPP-u smanjuje fokus na poljoprivredne ciljeve: ● Stavak 4. Članka 18. fokusira se na „dodanu vrijednost za poljoprivrednike i posjednike šuma". ● Nema referenci na širi teritorijalni razvoj, pružanje lokalnih usluga, društvene inovacije, angažman mladih, kulturni život ili uključivost. ● Nema spomena o multisektorskom i participativnom pristupu koji definira LEADER kao metodu, a ne samo kao alat za financiranje. Ovi propusti su u oštroj suprotnosti s holističkijom vizijom LEADER-a koja se nalazi u tekstu Uredbe o Fondu i kako ga danas poznajemo. Zabrinjavajuće je da se LEADER udaljava od svojih početaka kao alata za integrirani lokalni razvoj i postaje mehanizam za provedbu ciljeva poljoprivredne politike. Ako se LEADER preusko redefinira, gubi svoj transformacijski potencijal. Bogata raznolikost aktivnosti LAG-ova izvan agrobiznisa i njihova vrijednost za vitalnost ruralnih područja riskira da budu izbrisane. ***Dodatno pojašnjenje je u točki br. 2.***

U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
o utvrđivanju uvjeta za provedbu potpore Unije zajedničkoj ribarstvenoj politici, Europskom paktu o oceanima i politici Unije u području pomorstva i akvakulture u okviru Nacionalnog i regionalnog partnerskog fonda utvrđenog u Uredbi (EU) [NRP fond] za razdoblje od 2028. do 2034.

(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na EUR-Lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)

7.	**Članak 3 (1)** 1. Države članice u svojem NRP planu uzimaju u obzir posebne potrebe ribarstva, akvakulture i obalnih zajednica, a posebno malog priobalnog ribolova u skladu s člankom 22. stavkom 2. točkom (i) [Uredbe o NRP-u].	**Članak 3 (1)** 1. Države članice u svojem NRP planu uzimaju u obzir posebne potrebe ribarstva, akvakulture i obalnih zajednica, a posebno malog priobalnog ribolova u skladu s člankom 22. stavkom 2. točkom (i) [Uredbe o NRP-u], **kao i specifične razvojne potrebe područja ovisnih o ribarstvu i lokalnih zajednica koje žive u tim područjima, pružajući podršku lokalni razvoj pod vodstvom zajednice iz članka 76. [Uredbe o NRP-u].**	U uvodnoj izjavi 9 predložene Uredbe o EFRR i Kohezijskom fondu naglašava se da se smatra potrebnim podržati integrirani teritorijalni razvoj kako bi se bolje riješili ekonomski, okolišni, klimatski, demografski i društveni izazovi koji utječu na urbana područja, uključujući funkcionalna urbana područja, uzimajući u obzir potrebu za održavanjem veza između urbanih i ruralnih područja. Međutim, početak ove uvodne izjave odnosi se samo na „promicanje održivog **urbanog razvoja**“, čime se potpuno zanemaruje razvoj ruralnih područja. Ova uvodna izjava povezana je s Člankom 5. Uredbe o EFRR i Kohezijskom fondu, koji predviđa potrebu da države članice podrže integrirane strategije urbanog razvoja. Te se strategije usredotočuju na održivi razvoj i rješavanje ekoloških, energetskih i klimatskih izazova, posebno na pravedan prijelaz na čisto, klimatski neutralno i otporno gospodarstvo do 2050., s naglaskom na stanovanje, siromaštvo, kulturnu baštinu i digitalne inovacije. Međutim, odredba ne jamči podršku udaljenim ruralnim područjima, gdje su veze između grada i sela zanemarive. To izaziva duboku zabrinutost da će se resursi EFRR-a i Kohezijskog fonda usmjeravati uglavnom na urbane aglomeracije i periurbane općine („gradske spavaonice“), što će pogoršati depopulaciju u udaljenijim ruralnim područjima. Isti problem pojavljuje se i u ostalim sektorskim propisima. Predložena Uredba o ESF-u sadrži odredbe o sudjelovanju civilnog društva u politikama zapošljavanja, vještina i

			socijalne uključenosti, ali ne spominje CLLD ili pristupe koje vodi zajednica. Slično tome, predložena uredba o zajedničkoj ribarskoj politici i pomorskoj politici ne spominje participativne teritorijalne alate, iako se obalne i o ribarstvu ovisne zajednice suočavaju s istim strukturnim izazovima kao i ruralna područja. U sva tri slučaja, provedba CLLD-a ili ekvivalentnih instrumenata u potpunosti je prepuštena diskreciji država članica. To riskira fragmentiranu i nejednaku teritorijalnu primjenu, pri čemu su ruralna, obalna i periferna područja najviše izložena riziku od isključenja.
U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Europskog socijalnog fonda u okviru nacionalnog i regionalnog partnerskog plana iz Uredbe (EU) ... [Uredba o nacionalnom i regionalnom partnerskom planu] o utvrdivanju uvjeta za provedbu potpore Unije kvalitetnom zapošljavanju, vještinama i socijalnoj uključenosti za razdoblje 2028. – 2034. *(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na Eur-lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)*			
8.	**Članak 7** Partnerstvo Države članice osiguravaju smisleno sudjelovanje socijalnih partnera i organizacija civilnog društva u pružanju potpore za kvalitetno zapošljavanje, obrazovanje i vještine te politike socijalne uključenosti u skladu s člankom 6. Uredbe (XX) [Uredba o nacionalnom i regionalnom partnerskom planu].	**Članak 7** Partnerstvo *Države članice osiguravaju smisleno sudjelovanje socijalnih partnera i organizacija civilnog društva u pružanju potpore za kvalitetno zapošljavanje, obrazovanje i vještine te politike socijalne uključenosti u skladu s člankom 6. Uredbe (XX) [Uredba o nacionalnom i regionalnom partnerskom planu].* ***Kako bi se to postiglo, države članice će posebno pružiti podršku lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice iz članka 76. [Uredbe o NRP-u].***	Kako je gore navedeno

	U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA **o uspostavi Europskog fonda za regionalni razvoj, među ostalim za Europsku teritorijalnu suradnju (Interreg), i Kohezijskog fonda kao dijela Fonda utvrđenog u Uredbi (EU) [...] [Uredba o NRP-u] te utvrđivanju uvjeta za provedbu potpore Unije regionalnom razvoju od 2028. do 2034.** - **dalje "Uredba za EFRR i Kohezijski fond"** *(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na Eur-lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)*		
9.	**Članak 5** *Održivi urbani razvoj* U okviru svojeg teritorijalnog razvoja države članice podupiru integrirane strategije urbanog razvoja usmjerene na održivi razvoj i traže rješenja za okolišna, energetska i klimatska pitanja, s naglaskom na pravednoj tranziciji prema čistom, klimatski neutralnom i otpornom gospodarstvu do 2050., pri čemu posebnu pozornost posvećuju stanovanju, smanjenju siromaštva, kulturnoj baštini i iskorištavanju potencijala digitalnih tehnologija za potrebe inovacija i energetske učinkovitosti, podupiranju razvoja funkcionalnih urbanih područja te urbano-ruralnih veza.	**Članak 5** *Održivi urbani **i ruralni** razvoj* U okviru svojeg teritorijalnog razvoja države članice podupiru integrirane strategije urbanog razvoja, **kao i lokalne razvojne strategije** usmjerene na održivi razvoj i traže rješenja za okolišna, energetska i klimatska pitanja, s naglaskom na pravednoj tranziciji prema čistom, klimatski neutralnom i otpornom gospodarstvu do 2050., pri čemu posebnu pozornost posvećuju stanovanju, smanjenju siromaštva, kulturnoj baštini i iskorištavanju potencijala digitalnih tehnologija za potrebe inovacija i energetske učinkovitosti, podupiranju razvoja funkcionalnih urbanih **i ruralnih** područja te urbano-ruralnih veza.	Kako je gore navedeno
	In* Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing the European Competitiveness Fund ('ECF') including the specific programme for defence research and innovation activities** ***U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA ***o osnivanju Europskog fonda za konkurentnost („ECF"), uključujući poseban program za istraživačke i inovacijske aktivnosti u području obrane*** *(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na Eur-lex, gdje se nalazi EN prijedlog Uredbe, drugi jezici još nisu objavljeni. Prijevod članaka Uredbe na HR u je neformalan.)*		
10.	**Članak/*Article* 2** Definicije (pojmovi) *Definitions*	**Članak/*Article* 2** Definicije (pojmovi) **(18) „Teritorijalni razvoj vođen zajednicom" znači lokalni razvoj odozdo prema gore temeljen na partnerstvima javnih, privatnih i aktera civilnog**	Predlažemo dodavanje ove definicije kako bismo pojasnili prihvatljivost i osigurali da tekst prepoznaje ruralne pristupe odozdo prema gore i projekte malog opsega kao zasebne kategorije za određivanje prioriteta.

		društva na lokalnoj razini, uključujući Lokalne akcijske skupine (LAG-ove) koje provode pristup LEADER-Lokalni razvoj vođen zajednicom (LEADER-CLLD), inicijative Pametnih sela ili druge oblike lokalne suradnje;[...] **(22) „Nositelj malog projekta“ znači fizičku ili pravnu osobu s prometom i imovinom ispod pragova [koji će biti naveden], čiji se projekt bavi lokalnim ili društvenim potrebama na teritorijalnoj razini.** *Definitions* **EN:** ***(18) 'Community-led territorial development' means bottom-up local development based on partnerships of public, private, and civil society actors at local level, including Local Action Groups (LAGs) implementing the LEADER-Community-Led-Local-Development (LEADER-CLLD) approach, Smart Village initiatives or other forms of local cooperation;[...]*** ***(22) 'Small project bearer' means a natural person or legal entity with turnover and assets below thresholds [to be specified], whose project addresses local or community needs at territorial scale.***	
11.	**Članak/*Article* 3** Ciljevi/*Objectives*	**Članak/*Article* 3** Ciljevi […] **b.5) poticati uključivi ruralni razvoj izvan poljoprivrede putem pristupa odozdo prema gore, vođenih od strane zajednice, te olakšati pristup financiranju za male nositelje projekata.** *Objectives* […]	Zato da bi se osiguralo financiranje malih projekata.

		b.5) foster inclusive rural development outside agriculture through community-led, bottom-up approaches and facilitate access to funding for small project bearers.	
12.	**Članak/*Article* 4** Proračun Okvirna raspodjela iznosa iz stavka 1. je sljedeća: […] (c) 20 393 000 000 EUR za specifične ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (b); *Budget* *The indicative distribution of the amount referred to in paragraph 1 shall be as follows:* *[…]* *(c)EUR 20 393 000 000 for the specific objectives referred to in Article 3(2), point (b);*	**Članak/*Article* 4** Proračun Okvirna raspodjela iznosa iz stavka 1. je sljedeća: […] (c) 20 393 000 000 EUR za specifične ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (b); **i podržati akcije koje unapređuju ruralni razvoj izvan poljoprivrede, uključujući lokalne usluge, digitalizaciju, društvene inovacije, infrastrukturu zajednice i uključiv teritorijalni rast, s namjenskim proračunom namijenjenim u iznosu od najmanje X % proračunskog okvira.** *Budget* *The indicative distribution of the amount referred to in paragraph 1 shall be as follows:* *[…]* *(c)EUR 20 393 000 000 for the specific objectives referred to in Article 3(2), point (b);* ***and support actions that enhance rural development outside agriculture, including local services, digitalisation, social innovation, community infrastructure and inclusive territorial growth, with dedicated budget earmarked at not less than X % of the window.***	Time se osigurava da je proračun namijenjen ruralnom razvoju izvan poljoprivrede.
13.	**Članak/*Article* 9** Prihvatljivost Pod uvjetom da su ispunjeni svi specifični uvjeti utvrđeni unutar svakog prozora ili komponente politike, jedna ili više sljedećih kategorija pravnih subjekata mogu	**Članak/*Article* 9** Prihvatljivost Pod uvjetom da su ispunjeni svi specifični uvjeti utvrđeni unutar svakog prozora ili komponente politike, jedna ili više sljedećih kategorija pravnih subjekata mogu	Time se osigurava dostupnost financiranja za male nositelje projekata i LAG-ove.

	ispunjavati uvjete za primanje potpore Unije u postupcima dodjele pod izravnim i neizravnim upravljanjem: subjekti s poslovnim nastanom u državi članici ili u prekomorskim zemljama i teritorijima; *Eligibility* *Provided any specific condition laid down within each policy window or component are met, one or more of the following categories of legal entities may be eligible to receive Union support in award procedures under direct and indirect management:* *entities established in a Member State or in Overseas Countries and Territories;*	ispunjavati uvjete za primanje potpore Unije u postupcima dodjele pod izravnim i neizravnim upravljanjem: (a) subjekti s poslovnim nastanom u državi članici ili u prekomorskim zemljama i teritorijima; **i) Projekti koje vode mali nositelji projekata i partnerstva za lokalni razvoj vođena zajednicom ispunjavaju uvjete za pojednostavljene postupke prijave i prilagođene kriterije odabira, uključujući smanjene administrativne zahtjeve i ponderirano bodovanje u odlukama o dodjeli.** *Eligibility* Provided any specific condition laid down within each policy window or component are met, one or more of the following categories of legal entities may be eligible to receive Union support in award procedures under direct and indirect management: (a)entities established in a Member State or in Overseas Countries and Territories; **i)Projects led by small project bearers and community-led local development partnerships shall be eligible for simplified application procedures and tailored selection criteria, including reduced administrative requirements and weighted scoring in award decisions**	

Napomene:

Tekstovi u koloni (1) Prijedlog Europske komisije, su iz HR prijevoda Uredbi - na gornjim linkovima izuzev zadnje, tzv. ECF Uredbe.
Materijal je pripremljen za potrebe zagovaranja LEADER-CLLD-a u veljači 2026.
Sukladno pregovorima/promjenama u prijedlozima Uredbi, isti će se mijenjati.

Priprema sa ELARD-om/prijevod sa engleskog: LEADER mreža Hrvatske